

P7_TA-PROV(2010)0283

Situácia v Kirgizsku

Uznesenie Európskeho parlamentu z 8. júla 2010 o situácii v Kirgizsku

Európsky parlament,

- so zreteľom na svoje predchádzajúce uznesenia o Kirgizsku a Strednej Ázii, najmä na uznesenia z 12. mája 2005 a zo 6. mája 2010,
 - so zreteľom na svoje uznesenie z 20. februára 2008 o stratégií EÚ pre strednú Áziu¹,
 - so zreteľom na program EÚ na predchádzanie násilným konfliktom, ktorý prijala Európska rada v Göteborgu v roku 2001,
 - so zreteľom na vyhlásenia podpredsedníčky Komisie/vysokej predstaviteľky Catherine Ashtonovej o nedávnych zrážkach, ku ktorým došlo v Kirgizsku 11. júna 2010, a o ústavnom referende, ktoré sa konalo 28. júna 2010,
 - so zreteľom na závery Rady pre zahraničné veci zo 14. júna 2010,
 - so zreteľom na spoločné vyhlásenie o situácii v Kirgizsku, ktoré 16. júna 2010 vydal osobitný vyslanec úradujúceho predsedu OBSE, osobitný zástupca OSN a osobitný zástupca EÚ v Kirgizsku,
 - so zreteľom na stratégiu EÚ pre nové partnerstvo so Strednou Áziou, ktorú Európska rada prijala 21. – 22. júna 2007,
 - so zreteľom na spoločnú správu o pokroku týkajúcu sa vykonávania stratégie EÚ pre Strednú Áziu zo 14. júna 2010, ktorú Rada a Komisia predložili Európskej rade,
 - so zreteľom na Dohodu o partnerstve a spolupráci medzi EÚ a Kirgizskom, ktorá nadobudla platnosť v roku 1999,
 - so zreteľom na regionálny strategický dokument Európskeho spoločenstva o pomoci Strednej Ázii na obdobie 2007 – 2013,
 - so zreteľom na článok 110 ods. 4 rokovacieho poriadku,
- A. keďže 11. júna vypukli v mestách Oš a Džalalabád na juhu krajiny násilné zrážky, ktoré sa ďalej stupňovali až do 14. júna 2010 a pri ktorých údajne stovky ozbrojených mužov pustošili ulice v mestách, strieľali na civilné obyvateľstvo a podpaľovali obchody, pričom si svoje ciele volili na základe etnickej príslušnosti,
- B. keďže podľa kirgizských orgánov pri zrážkach zahynulo približne 300 ľudí, hoci boli vyjadrené obavy, aj zo strany hlavy dočasnej vlády Rosy Otunbajevovej, že skutočný počet obetí by mohol byť vyšší; keďže viac než 2 000 osôb bolo zranených alebo hospitalizovaných a veľa ľudí je stále nezvestných,
- C. keďže sa odhaduje, že v dôsledku násilia bolo 300 000 osôb vysídlených v rámci krajiny a 100 000 osôb našlo útočisko v susednom Uzbekistane; keďže uzbecká vláda so sídlom v Taškente poskytla utečencom humanitárnu pomoc s pomocou medzinárodných organizácií, ale 14. júna 2010 uzatvorila svoje hranice s Kirgizskom, pričom sa odvolávala na nedostatok kapacít na prijatie väčšieho počtu ľudí,

¹ Ú. v. EÚ C 184 E, 6.8.2009, s. 49.

- D. keďže dočasná vláda vyhlásila v oblasti výnimočný stav a bezpečnostné sily neboli schopné prevziať kontrolu nad situáciou; keďže výzvy na poskytnutie vojenskej podpory pri obnove poriadku, ktoré adresovala dočasná prezidentka Rosa Otunbajevová ruskému prezidentovi Medvedevovi a Organizácii Dohovoru o kolektívnej bezpečnosti, boli zamietnuté; keďže žiadosť o vyslanie medzinárodných policajných síl bola zaslaná OBSE, ktorá ju v súčasnosti posudzuje,
- E. keďže EÚ má jasný záujem o mierové, demokratické a hospodársky prosperujúce Kirgizsko; keďže EÚ sa zaviazala, že bude vystupovať ako partner krajín v tomto regióne, a to najmä prostredníctvom svojej stratégie pre Strednú Áziu; keďže v súčasnosti je potrebné oveľa intenzívnejšie zapojenie medzinárodného spoločenstva a reakcia EÚ bude mať vplyv na jej dôveryhodnosť ako partnera,
- F. keďže Komisia vyčlenila 5 miliónov EUR na zabezpečenie naliehavej lekárskej pomoci, humanitárnej pomoci, nepotravinárskych výrobkov, ochrany a psychologickéj pomoci pre osoby postihnuté krízou; keďže táto suma by sa mala vnímať na pozadí bleskovej výzvy OSN požadujúcej nalievavú pomoc vo výške 71 miliónov USD,
- G. keďže EÚ prostredníctvom svojho göteborgského programu prijatého v roku 2001 a následných dokumentov pripisuje význam prevencii konfliktov a keďže súčasná situácia v Kirgizsku si vyžaduje premenu teoretických myšlienok na konkrétne činy,
- H. keďže výsledkom referenda, ktoré sa uskutočnilo 27. júna 2010 v relatívne pokojných podmienkach a za vysokej účasti voličov, bolo to, že vyše 90 % voličov hlasovalo za novú ústavu, ktorou sa vytvára rovnováha medzi právomocami prezidenta a právomocami parlamentu, vo funkcii dočasnej prezidentky do 31. decembra 2011 bola potvrdená Rosa Otunbajevová a rozpustil sa ústavný súd; keďže 10. októbra 2010 sa majú uskutočniť parlamentné voľby,
- I. keďže stredoázijské krajiny stoja pred množstvom spoločných výziev, napríklad chudobou a závažným ohrozením ľudskej bezpečnosti, a potrebou posilniť demokraciu, dobrú správu vecí verejných a zásady právneho štátu; keďže je potrebné obnoviť a posilniť regionálnu spoluprácu s cieľom vypracovať spoločný prístup k riešeniu problémov a výziev v regióne; keďže regionálni a medzinárodní aktéri musia presadzovať jednotnejší prístup k riešeniu regionálnych problémov a výziev,
- J. keďže EÚ musí vždy dodržiavať svoj záväzok a zaraďovať otázku ľudských práv, demokracie a zásad právneho štátu do svojich dohôd s tretími štátmi a podporovať demokratické reformy prostredníctvom zosúladených politik, ktoré posilňujú jej dôveryhodnosť v úlohe regionálneho aktéra,
1. vyjadruje hlboké znepokojenie nad tragickými a násilnými stretmi, ktoré vypukli v južnom Kirgizsku, a vyslovuje úprimnú sústrasť rodinám všetkých obetí;
 2. odsudzuje nedávne násilie v južnom Kirgizsku; vyjadruje poľutovanie nad stratou ľudských životov a dúfa, že sa podarí nájsť mierové riešenie konfliktu v Kirgizsku založené na demokratických hodnotách, zásadách právneho štátu a dodržiavaní ľudských práv;
 3. vyzýva dočasnú vládu, aby uskutočnila presvedčivé, nestranné a nezávislé vyšetrowanie násilných udalostí za prípadnej účasti medzinárodných subjektov s cieľom postaviť páchatel'ov pred súd;
 4. vyzýva dočasné orgány, aby sa zo všetkých síl usilovali zabezpečiť návrat k bežnému životu a vytvoriť všetky potrebné podmienky, aby sa utečenci a osoby vysídlené v rámci

krajiny mohli dobrovoľne, bezpečne a dôstojne vrátiť do svojich domovov; naliehavo vyzýva miestne orgány, aby prijali efektívne opatrenia na vybudovanie dôvery a začali skutočný dialóg so všetkými etnickými komunitami žijúcimi v južnom Kirgizsku s cieľom nastoliť dôveryhodný proces zmierenia;

5. vyzýva v tejto súvislosti Komisiu, aby zintenzívnila humanitárnu pomoc v spolupráci s medzinárodnými organizáciami, začala plniť krátkodobé a strednodobé programy na rekonštrukciu zničených domov a náhradu zničeného majetku a uskutočnila projekty obnovy v spolupráci s kirgizskými orgánmi a inými darcami s cieľom vytvoriť priaznivé podmienky pre návrat utečencov a osôb vysídlených v rámci krajiny; v tejto súvislosti poukazuje na význam miestnych rozvojových projektov;
6. upozorňuje na potrebu rozsiahleho medzinárodného úsilia o pomoc pri obnove, stabilizácii a zmierení v južnom Kirgizsku a na príležitosť položiť základy tohto úsilia, ktorú ponúka plánované stretnutie darcov v Biškeku 27. júla 2010;
7. zdôrazňuje, že humanitárnu reakciu musia sprevádzať snahy stabilizovať situáciu a znižovať a zamedziť značné riziko obnovenia násilia, ktoré by mohlo ohroziť mier a bezpečnosť aj v iných častiach Ferganského údolia rozdeleného medzi Uzbekistan, Kirgizsko a Tadžikistan;
8. žiada o podstatné zvýšenie humanitárnej pomoci EÚ určenej ľuďom zasiahnutým nedávnymi násilnosťami v južnom Kirgizsku, ako aj o komplexné využitie nástroja stability;
9. je presvedčený, že z dlhodobého hľadiska bude potrebná aj nová miera angažovanosti EÚ v južnom Kirgizsku; opakuje svoju výzvu Komisii, aby pripravila návrhy na prerozdelenie finančných prostriedkov z nástroja rozvojovej spolupráce určených na to, aby EÚ mohla lepšie a trvalejšie reagovať na vzniknutú situáciu v Kirgizsku; domnieva sa, že pre politiku EÚ v Strednej Ázii je kľúčové, aby sa zamerala na bezpečnosť ľudí;
10. vyzýva podpredsedníčku Komisie/vysokú predstaviteľku a členské štáty, aby podporili rýchle rozmiestnenie policajnej misie OBSE a aktívne sa na ňom podieľali s cieľom zabrániť vypuknutiu ďalšieho násilia, stabilizovať situáciu v mestách postihnutých zrážkami, chrániť obeť a najzraniteľnejších ľudí a uľahčiť návrat utečencov a osôb vysídlených v rámci krajiny;
11. berie na vedomie pokojný priebeh a výsledky ústavného referenda z 27. júna 2010, zdôrazňuje, že návrat k ústavnému poriadku a zásadám právneho štátu je rozhodujúci z hľadiska dlhodobej stabilizácie situácie v krajine; zdôrazňuje, že nasledujúce parlamentné voľby (predbežne naplánované na október 2010) by mali poskytnúť ústavný základ pre vládu požívajúcu silnú legitimitu a širokú podporu verejnosti; vyzýva preto orgány, aby prijali okamžité a rázne opatrenia na odstránenie výrazných nedostatkov, ktoré zistili OBSE/ODIHR, včas pred nadchádzajúcimi parlamentnými voľbami; očakáva, že sa nadviažu pevné medziparlamentné väzby s budúcim kirgizským parlamentom;
12. vyjadruje znepokojenie nad správami o zatknutí niekoľkých ochrancov ľudských práv v Kirgizsku a žiada o ich okamžité prepustenie; vyzýva kirgizské orgány, aby prijali všetky potrebné opatrenia s cieľom zaručiť, že ochrancovia ľudských práv budú môcť naďalej pracovať v prospech podpory a ochrany ľudských práv bez prekážok;
13. zdôrazňuje, že spoločným záujmom a spoločnou zodpovednosťou Kirgizska, jeho susedov, Ruska, Číny, EÚ, USA, OBSE a zvyšku medzinárodného spoločenstva je predísť destabilizácii a vyzýva všetkých zapojených aktérov, aby stanovili synergie;

14. je znepokojený problémami spojenými s demokratizačným procesom v Kirgizsku, ktoré, ako sa zdá, vyplývajú zo slabého charakteru dočasnej kirgizskej vlády a silného postavenia zločineckých sietí v krajine vrátane pašerákov drog v južnom Kirgizsku;
15. je presvedčený, že vytvorenie pluralitného politického systému, ktorý umožní zastúpenie rozdielnych záujmov a rozhodovanie sporov medzi nimi, je nevyhnutné na znižovanie napätia a predchádzanie ďalšiemu prepuknutiu násilia a že EÚ a jej členské štáty musia aktívne podporovať demokratizáciu a snažiť sa o odstraňovanie rozdielov v prístupoch medzinárodných aktérov s cieľom zlepšiť vyhliadky na reformný proces v Kirgizsku;
16. poveruje svojho predsedu, aby postúpil toto uznesenie podpredsedníčke Komisii/vysokej predstaviteľke EÚ pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, Rade, Komisii, parlamentom a vládam členských štátov, dočasnej vláde Kirgizska, generálnemu tajomníkovi OSN, generálnemu tajomníkovi OBSE a generálnemu tajomníkovi Rady Európy.